



Notat 3

Til Færdselsstyrelsen

Vedr. Evaluering af alkolåsordningerne

Fra Thomas Chr. Jensen, Markus Jensen og Mette Møller

Tilslutning, socioøkonomi og recidiv. En registerbaseret undersøgelse

Juli 2025

Indholdsfortegnelse

1. Baggrund og formål	3
2. Kort om de danske alkolåsordninger	3
3. Analyse	5
4. Data	5
4.1 Data fra Politiet	6
4.1.1 "Deltagere"	7
4.1.2 "Kandidater"	7
4.1.3 Forholdet mellem de to datasæt: deltagere og kandidater	9
4.2 Data fra registrene i Danmarks Statistik	10
4.3 Sammenhæng mellem politidata og kriminalregistret	10
4.4 Dannelse af en stikprøve	11
4.5 Forberedelse af data til regressioner	12
4.6 Forberedelse af data til recidivanalyse	14
5. Resultater	15
5.1 Hvem og hvor mange tilslutter sig en alkolåsordning?	16
5.2 Socioøkonomiske faktorerers betydning for tilslutning til en alkolåsordning	17
5.2.1 Sandsynlighed for tilslutning generelt	21
5.2.2 Sandsynlighed for tilslutning til den frivillige eller obligatoriske ordning	23
5.2.3 Sandsynlighed for tilslutning generelt - KRAF	25
5.3 Recidivanalyse	28
5.4 Begrænsninger i analyserne	29
5.4.1 Tilslutning til den frivillige og den obligatorisk alkolåsordning	29
5.4.2 Forbehold i recidivanalysen	29
6 Opsummering af resultaterne	31
7 Bilag	33

1. Baggrund og formål

Dette notat præsenterer analyser, som er lavet i forbindelse med projektet "Evaluering af alkolåsordningerne". Projektet er finansieret af Færdselsstyrelsen og gennemføres af Danmarks Tekniske Universitet (DTU), Institut for Teknologi, ledelse og økonomi, sektion for Transport Science. Formålet med evalueringen er at afdække brugeres og professionelles erfaringer med alkolåsordningerne med henblik på at identificere eventuelle barrierer for deltagelse, forbedringsmuligheder samt effekt på trafiksikkerheden. Der indgår flere delundersøgelser i projektet.

I dette notat præsenteres resultatet af delundersøgelse 3. Formålet med undersøgelsen er dels at belyse, hvor mange af dem, der er kvalificeret til at tilslutte sig en alkolåsordning, der faktisk gør det, og dels at belyse hvorvidt personer, der tilslutter sig en alkolåsordning, har en særlig socioøkonomisk profil, samt om der er visse socioøkonomiske karakteristika, der henholdsvis øger eller reducerer sandsynligheden for at en person tilslutter sig en alkolåsordning. Endvidere er formålet at estimere alkolåsordningens effekt på recidiv.

De analyser og resultater, der præsenteres i dette notat, er baseret på pseudonymiserede data fra Politiet og Danmarks Statistik. Data omfatter tre grupper af personer: 1. Personer der på baggrund af en alkoholrelateret, ubetinget frakendelse af kørekortet har tilsluttet sig enten den frivillige eller den obligatoriske alkolåsordning. 2. Personer med samme baggrund, som ikke har tilsluttet sig en alkolåsordning. 3. En 9% stikprøve af den resterende danske befolkning. Pseudonymiseringen medfører, at ingen resultater kan henføres til enkeltpersoner.

Notatet er opbygget på følgende måde: Afsnit 2 præsenterer kort de danske alkolåsordninger, mens afsnit 3 beskriver de anvendte statistiske analysemetoder. Afsnit 4 indeholder en præsentation af de anvendte data fra Politiet og Danmarks Statistik, og afsnit 5 indeholder analysernes resultater. Notatet afsluttes med en opsummering af de væsentligste resultater i afsnit 6.

2. Kort om de danske alkolåsordninger

I Danmark eksisterer der (anno 2025) to alkolåsordninger. De omtales i folkemunde som den "frivillige alkolåsordning" og den "obligatoriske alkolåsordning". Efter ønske fra Færdselsstyrelsen benyttes disse betegnelser derfor også i denne sammenhæng.

Begge ordninger gør det muligt for personer, der har fået frakendt kørekortet som følge af spirituskørsel (for den frivillige ordning dog uden andre samtidige forseelser), at erhverve et kørekort med alkolåskode 107. Et kørekort med alkolåskode 107 indebærer, at man kun må køre bil, hvis der er en alkolås installeret, men giver samtidig mulighed

for at genoptage bilkørsel tidligere. Endvidere skal man være registreret som ejer eller bruger af den bil, som alkoholåsen installeres i. Alkoholåsen er tilsluttet bilens tændingssystem og medfører, at man kun kan starte bilen, hvis man har blæst en promille under 0,5. For at få tilladelse til at få installeret en alkoholås, skal man blandt andet gennemføre et Alkohol, narkotika og trafik (ANT) kursus og bestå en kontrollerende køreprøve (både teori- og praktisk prøve). Sagsbehandlingstiden er for nuværende (juni 2024) ca. 2-3 måneder.

I det følgende gives en kortfattet beskrivelse af forskellene mellem de to ordninger. Yderligere information kan findes på <https://fstyr.dk/privat/koerekort/frakendelse-og-generhvervelse-alkolaas>.

Den frivillige alkoholåsenordning

Betegnelsen "frivillig" refererer til, at man, hvis man opfylder visse krav, kan vælge at køre med alkoholås i den periode, hvor man som følge af spirituskørsel har fået frakendt førerretten. Tilslutning til "den frivillige alkoholåsenordning" giver således mulighed for, at man kan fortsætte med at køre bil i frakendelsesperioden.

Man kan tilslutte sig den "frivillige alkoholåsenordning", hvis spirituskørslen er et førstegangstilfælde og promillen er mellem 1,2 og 2,0, hvis spirituskørslen er et andengangstilfælde og den første promille var højst 2,0 og den anden var højst 1,2, hvis spirituskørslen ikke involverede personskade, og hvis der ikke var andre færdselsforseelser involveret. Desuden skal man gennemgå en personundersøgelse hos Kriminalforsorgen for at afdekke, om man har et alkoholmisbrug. Har man det, skal man være i behandling i mindst 1 år, for at få lov til at få en alkoholås installeret. Når frakendelsesperioden er ovre, kan kørekortet med alkoholåsenkode 107 ombyttes til et almindeligt kørekort, dvs. et kørekort uden alkoholåsenkode 107. Alle omkostninger afholdes af borgeren selv. Hvis man ikke tilslutter sig "den frivillige alkoholåsenordning", kan man først generhverve førerretten, når frakendelsesperioden er ovre.

Den obligatoriske alkoholåsenordning

Betegnelsen "obligatorisk alkoholåsenordning", refererer til, at man efter frakendelsesperioden, skal køre med en alkoholås i to år, hvis man ønsker at genoptage bilkørsel. Ønsker man ikke dette, kan man først generhverve førerretten to år efter frakendelsesperiodens udløb.

Man er omfattet af den "obligatoriske alkoholåsenordning", hvis man bliver dømt for spirituskørsel med en promille på over 2,0, hvis man dømmes for spirituskørsel to gange (undtagen hvis promillen første gang var højst 2,0 og anden gang højst 1,2) eller, hvis man dømmes for spirituskørsel tre gange eller flere. Hvis man deltager i den "obligatoriske alkoholåsenordning", kan kørekortet med alkoholåsenkode 107, ombyttes til et almindeligt køre-

kort, dvs. et kørekort uden alkolåskode 107, når den to-årige periode er gået. Alle omkostninger afholdes af borgeren selv. Hvis man ikke tilslutter sig den "obligatoriske alkolåsordning", kan man først generhverve førerretten to år efter frakendelsesperiodens udløb.

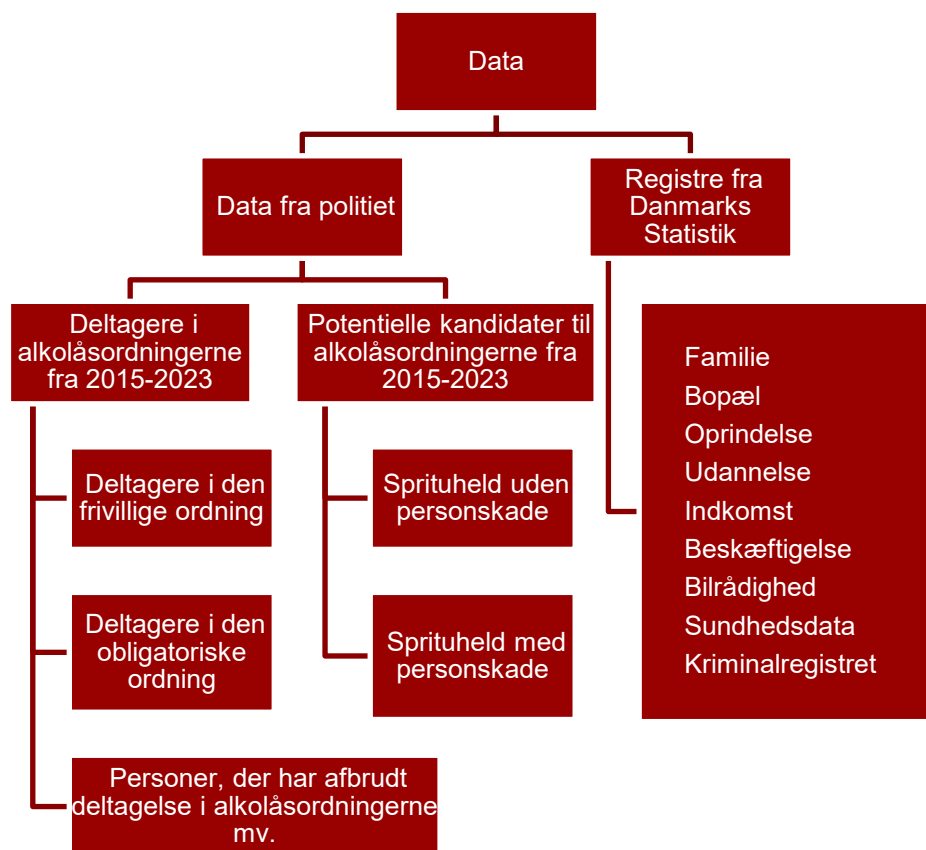
3. Analyse

Denne undersøgelse omfatter flere delanalyser. Indledningsvis foretages en række simple deskriptive analyser, der belyser den overordnede tilslutning til alkolåsordningerne samlet samt tilslutningen til den frivillige og den obligatoriske alkolåsordning separat. Dernæst foretages yderligere deskriptive analyser, der ved hjælp af X^2 -tests beskriver, hvorledes personer, der har tilsluttet sig en af de to alkolåsordninger adskiller sig fra den øvrige befolkning med hensyn til socioøkonomiske karakteristika. Endelig suppleres de deskriptive analyser med mere avancerede regressionsanalyser i form af diskrete valgmodeller. Mere specifikt er der tale om multinomiale logitmodeller (MNL) estimeret med maximum likelihood-metoden. Der anvendes Python/Anaconda software og den dertilhørende "statsmodels"-pakke til disse analyser. Formålet med disse analyser er at estimere, hvordan forskellige socioøkonomiske karakteristika påvirker sandsynligheden for at personer, der er kvalificeret til at tilslutte sig en alkolåsordning, faktisk gør det.

Til recidivanalysen anvender vi simple deskriptive analyser, der belyser det antal og den andel, der får en ny spiritusdom blandt personer, der har tilsluttet sig en alkolåsordning sammenholdt med personer, der potentielt kunne have tilsluttet sig, men ikke gør det.

4. Data

Der indgår tre typer af data i analyserne. De præsenteres i det følgende og en oversigt kan ses i figur 1. Det skal understreges, at alle personer indgår i analyserne uden navn og adresse, og at CPR-numre er krypterede. Det er altså ikke muligt at genkende enkeltpersoner.



Figur 1. Overblik over data

4.1 Data fra Politiet

DTU har via Færdselsstyrelsen fået adgang til to datasæt fra Politiet. Data er placeret hos Danmarks Statistik, og DTU tilgår det via Danmarks statistiks forskerservice. Det ene datasæt indeholder personer, der har tilsluttet sig en af de to alkoholordninger i perioden 2015-2023. Disse data omtales i det følgende som "deltagere". Det andet datasæt indeholder personer, som Politiet vurderer, kan være kvalificeret til at tilslutte sig en alkoholordning, men som har valgt ikke at gøre det. Disse data omtales i det følgende som "kandidater". De to datasæt gennemgås mere detaljeret i det følgende.

Data indeholder oplysninger om dato for tilslutning til hhv. den frivillige eller obligatoriske alkoholordning samt oplysninger om evt. udtrædelse i forbindelse med afbrydelse af forløbet.

4.1.1 "Deltagere"

Data omfatter personer, der i perioden 2015-2023 har tilsluttet sig en alkoholordning. Data omfatter følgende variabler: PNR (CPR-nummer, krypteret), JOURNR (journalnummer), AFGOERDTO (afgørelsesdato), FRAKKOD (obligatorisk/frivillig ordning og udtrædelse), FRAKFRADTO (startdato for frakendelse) og FRAKTILDTO (slutdato for frakendelse). Der er i alt 2.267 observationer. I tabel 1 er data fordelt efter året for afgørelsen og ordningens type:

Tabel 1. Antal tilslutninger og udtrædelser i en alkoholordning*.

År**	Obligatorisk	Frivillig	Udtrådt
2015		8	
2016		29	
2017	3	40	8
2018	44	203	0
2019	92	164	10
2020	147	225	70
2021	147	185	44
2022	128	183	57
2023	221	229	30
I alt	782	1.266	219

*Tal baseret på data fra Politiets data "deltagere", ** Periodiseringen er baseret på datoen for sagens afgørelse. Nogle personer optræder flere gange, så der er tale om 2.026 unikke personer.

4.1.2 "Kandidater"

Data omfatter perioden 2015-2023¹ for personer, der har fået frakendt kørekortet ubetinget pga. spirituskørsel, men ikke har tilsluttet sig en alkoholordning. Politiet skønner, at disse personer er kandidater, der kunne have tilsluttet sig en af de to alkoholordninger, men ikke har valgt at gøre det. Data omfatter følgende variabler: PNR (CPR-nummer, krypteret), JOURNR (journalnummer, TABEL (datakilde), AFGOERDTO (afgørelsesdato), SIGTDTO (sigtelssesdato), AFGERINDHKOD (kode for forseelse, de fleste med trafikuheld m/u personskade) og F8 (promillen, men meget få observationer). Der er i alt 9.779 observationer, og en oversigt er vist i tabel 2. En del personer optræder flere gange i data, så der er i alt tale om 9.036 unikke personer.

¹ Der er modtaget data for perioden 2010-2023, men data før 2015 er ikke anvendt, da frakendelser i denne periode ikke kvalificerede til alkohol.

Tabel 2. Fordeling af kandidater der ikke har tilsluttet sig en alkoholordning

	Alkoholrelaterede afgørelser			Alkoholrelaterede konferrerede sager		
	Uheld m. personskade	Uheld u. personskade	Kørsel ej betryggende	Uheld m. personskade	Uheld u. personskade	Kørsel ej betryggende
2015	169	654	<10	54	137	<10*
2016	165	686	<10	45	126	<10
2017	152	636	<10	36	116	<10
2018	169	658	10	43	121	<10
2019	136	696	11	47	161	<10
2020	154	757	<10	35	186	<10
2021	157	734	<10	53	174	<10
2022	152	868	<10	56	171	<10
2023	147	856	<10	43	152	-
I alt	1.401	6.545	-	412	1.344	-

Note: Antal under 10 er diskretioneret.

Ikke alle kandidater kan være egentlige kandidater til at tilslutte sig en alkoholordning, da involvering i uheld med personskade, som nævnt ovenfor, diskvalificerer til den frivillige alkoholordning. Det er ikke helt klart, om de få personer, der er taget for "spirituskørsel ej betryggende" kan være kandidater, da det også diskvalificerer at have fremkaldt alvorlig risiko for uheld med personskade. Tilsvarende er det tvivlsomt, om "konferrerede sager" kan være kandidater. "Konferrerede sager" er sigtelser, der er afgjort under en alvorligere sigtelses journalnummer, og det er uklart, hvorvidt personer i denne gruppe uden videre er kandidater til alkohol.

Det er overraskende, at der er meget få personer i kandidatgruppe fra Politiet, som ikke har været involveret i et uheld. I spørgeskemaundersøgelsen, som er beskrevet i delnotat 4, svarer 40%, at de er blevet taget for spirituskørsel i forbindelse med et uheld, og 37% svarer, at det var i forbindelse med en politikontrol. Der er altså en stor sandsynlighed for, at der mangler en del personer i politiets kandidatgruppe.

Hvis alle personer, som er i kandidatgruppen, inkluderes i analyserne, vil den indeholde for mange, da spiritusforseelser i forbindelse med uheld med personskade diskvalificerer til den frivillige ordning. Hvis personer, der havde et uheld med personskade i forbindelse med spirituskørsel, ekskluderes, risikerer vi, at underrepræsentere personer, der potentielt kunne tilslutte sig den obligatoriske ordning, da uheld med personskade ikke diskvalificerer her. Vi har derfor valgt at opdele gruppen af kandidater i to grupper: 1. kandidater til den frivillige, hvor personskadetilfælde er sorteret fra og 2. kandidater til den obligatoriske, hvor personskadetilfælde er inkluderet.

Det er ikke angivet i data, om kandidaterne er kandidater til den frivillige eller den obligatoriske alkoholordning. Der er ganske vist en variabel (F8), som skulle indeholde den målte promille, men den er blank i langt de fleste tilfælde, så denne information er desværre ikke tilgængelig i data. Promillen er afgørende for at identificere kandidater til den frivillige og obligatoriske ordning. Da denne information ikke er til rådighed, har vi derfor været nødsaget til at skelne mellem kandidater til den frivillige vs. den obligatoriske ordning udelukkende på baggrund af oplysning om personskadeuheld. Vi ved derfor, at gruppen af kandidaterne til den obligatoriske overestimerer antallet af kandidater, da denne gruppe også indeholder kandidater til den frivillige ordning. Desuden overestimerer vi antallet af kandidater til den frivillige ordning, da denne gruppe også inkluderer kandidater til den obligatoriske ordning. Disse kan vi som nævnt dog desværre ikke identificere og ekskludere, da det kræver data om promillestørrelse. Af samme grund kan vi heller ikke sige noget om omfanget af overestimation af kandidater til de to ordninger.

4.1.3 Forholdet mellem de to datasæt: deltagere og kandidater

Der er i alt 484 personer, der optræder i begge datasæt dvs., som både figurerer som "deltager" og som "kandidat". Det kan synes modstridende, men der er ingen journalnumre, der går igen i de to datasæt. Det skønnes derfor, at der er tale om personer, der har flere kvalificerende sager i perioden, altså recidivister, og at de har tilsluttet sig en alkoholordning på baggrund af en af disse sager.

En person kan optræde flere gange med samme journalnummer. Blandt "deltagere" er det typisk, fordi, der er en observation for indtræden i en alkoholordning og en anden, for udtræden af en alkoholordning (pga. afbrydelse af alkoholprogrammet), men der er også eksempler på, at man derefter indtræder igen. Blandt "kandidaterne" optræder nogle personer ligeledes flere gange. Nogle gange er det fordi, der er tale om flere forseelser, hvilket viser sig ved, at der er flere journalnumre forbundet til samme person. Andre gange fører samme sag (samme journalnummer) til flere afgørelser, hvilket muligvis kan afspejle, at en sag er blevet anket. I nogle tilfælde er der dog også tale om rene dubletter, altså at den samme sag af ukendte årsager optræder to gange i data. Disse er frasorteret.

En forudsætning for at kunne inddrage socioøkonomiske karakteristika i analyserne er, at de angivne personer (såvel "deltagere" som "kandidater") kan genfindes i Danmarks Statistiks befolkningsregister (BEF). Det er tilfældet for alle personer, der er registreret blandt "deltagere". For personer der optræder blandt "kandidater", er der 597 personer, der ikke kan genfindes i BEF i mindst ét af årene 2015-2023. Ud af disse har 184 personer et PNR-nummer, der ikke er et egentligt personnummer. Det vides ikke hvorfor, men kan muligvis skyldes, at der er tale om midlertidige numre, som bruges for udlændinge. Desuden kan der blandt disse være enkelte indvandrere, der først er kommet ind

i BEF i 2023. Uanset årsagen, er konsekvensen, at de 597 personer ikke kan kobles til andre data via registrene og derfor er udeladt af analyserne.

4.2 Data fra registrene i Danmarks Statistik.

Data fra Danmarks Statistiks registre indgår i analyserne af to grunde. Først og fremmest kan disse data give baggrundsinformation om de indgående personer. Det drejer sig om information som alder, køn, familieforhold, bopælskommune, uddannelsesniveau, indkomstniveau, arbejdsmarkedstilknytning, biladgang, sygdomshistorik, ulykkeshistorik og kriminalhistorik. Det skal igen understreges, at alle personer indgår uden navn og adresse, og at CPR-numrene er krypterede, så det ikke er muligt at genkende enkeltpersoner. For det andet indeholder kriminalregistret, KRAF, information om alkoholrelaterede kørekortsfrakendelser. Disse data kan derfor udgøre en alternativ kilde til at identificere personer, der kan være kandidater til at tilslutte sig en alkoholordning, og altså som et alternativ til den del af politidata, der vedrører "kandidater", og som i nogen grad er mangelfuld. Tabel 3 viser, hvilke registre fra Danmarks Statistik, der er inkluderet i nærværende analyser.

Tabel 3. Registre fra Danmarks Statistik, der indgår i analyserne

Kort navn	Navn	Information
BEF	Befolkningsregistret	Alder, køn, familietilknytning, familietype, antal børn, bopælskommune
FAM	Familieregistret	Familietype, antal børn (før 2020)
IEPE	Indvandrere og efterkommere	Oplysning om oprindelse (dansk, udenlandsk, efterkommer)
UDDA	Uddannelsesregistret	Højeste fuldførte uddannelse, igangværende uddannelse
INDK/IND	Indkomstregistret	Bruttoindkomst
IDAP	IDA persondata	Beskæftigelse, ledighed, pension
DMRB	Motorregistret	Biladgang, drivmiddel
LPR	Landspatientregistret	Diagnoser, sygdomshistorik, ulykkeshistorik
KRAF	Kriminalregistret, afgørelser	Frakendelser og øvrig kriminalhistorik

Alle de informationer der fremgår af tabel 3, kan tilknyttes de personer i politiets data, som har et gyldigt CPR-nummer.

4.3 Sammenhæng mellem politidata og kriminalregistret

Afgørelser om færdselssager er som udgangspunkt inkluderet i kriminalregistret, som i Danmarks Statistik kaldes KRAF. Forventningen er derfor, at en stor del af data fra politiet vedrørende "deltagere" og "kandidater" kan genfindes i KRAF. I det følgende ses der på dette, først med udgangspunkt i "deltagere" og dernæst med udgangspunkt i "kandidater":

Af de 2.026 unikke personer, der indgår i politiets data vedr. "deltagere", kan 1.567 genfindes i KRAF med afgørelseskoderne for alkoholås (ÅA, ÅB, ÅC og ÅD), mens 459 mangler. En stor del af dem, der mangler i KRAF, er afgørelser fra 2023, så det er forventeligt, idet der er 480 af "deltagerne" der har fået en afgørelse i 2023 (jf. tabel 1), og KRAF-data på analysetidspunktet kun indeholdt data for perioden 2015-2022, idet Danmarks Statistik stiller data til rådighed med en vis forsinkelse. Der er på den anden side 30 personer i KRAF med disse fire koder, der ikke kan genfindes blandt politiets "deltagere". Det er svært at forklare, men det er ikke noget stort antal, så det antages at have minimal betydning for analysens resultat. For den del af politiets data der vedrører "deltagere", er der altså generelt en god overensstemmelse mellem data fra KRAF og data fra politiet.

Det er også tjekket, om personer i KRAF med frakendelseskoderne UA, VN og VO (ubetingede alkoholrelaterede frakendelser jf. færdselsloven § 126 stk. 1 nr. 1) optræder i den del af politidata, der vedrører "deltagere", for i KRAF vil alkoholås-deltagerne optræde både med disse koder og med koderne for alkoholås (ÅA, ÅB osv.). Ud af de 2.026 personer der indgår i politiets data vedr. "deltagere" genfindes 1.825 i KRAF med ubetingede, alkoholrelaterede frakendelser. Der er således 201 personer, der er registreret af politiet som "deltagere", der ikke er i KRAF. Igen skyldes det sandsynligvis primært, at politiets data inkluderer 2023, hvilket data fra KRAF ikke gør. Det er altså som forventet.

Ser man på den del af politiets data, der vedrører "kandidater" og sammenholder den med de relevante koder for alkoholbetingede frakendelser i KRAF (dvs. UA, VN og VO) for 2015 og frem, kan man kun genfinde 4.676 af de 9.036 unikke personer. Derimod er der 14.444 personer i KRAF med disse koder, som ikke optræder i de politidata, der omfatter "kandidater". Det kan muligvis i nogen grad forklares med, at disse personer reelt ikke er kandidater til en alkoholåsordning på grund af andre samtidige færdselsforseelser.

4.4 Dannelse af en stikprøve

For at sammenholde "deltagere" og "kandidater" med befolkning generelt, er der dannet en 9%-stikprøve på basis af befolkningsregistret (BEF) i Danmarks Statistik.

Stikprøven er dannet blandt de personer, der optræder i BEF i alle de relevante år (2015-2023). Stikprøven blev således udtrukket blandt ca. 4,6 mio. personer, og den bruges som reference, så det kan undersøges, hvordan personer, der har tilsluttet sig en alkoholåsordning og kandidater, der ikke har tilsluttet sig, eventuelt adskiller sig fra resten af befolkningen med hensyn til socioøkonomiske karakteristika. Tilsammen udgør 9%-stikprøven 410.543 personer.

4.5 Forberedelse af data til regressioner

For både personer der har tilsluttet sig en alkoholordning, og personer der er kandidater, men ikke har tilsluttet sig er informationer som listet i tabel 3 ovenfor blevet tilknyttet. Disse informationer indgår som forklarende variable i regressionerne. Alle forklarende variable er omdannet til kategorivariable som vist i tabel 4.

Tabel 4. Kategorivariable til regressionerne

Variabel	Kategorier	Antal kategorier
Køn	Mand/kvinde	2
Alder	0-30, 31-45, 46-65, 66+	6
Bopæl	Land/by, øst/vest	4
Familieforhold	Enlig / par, med børn / uden børn	4
Oprindelse	Dansk, indvandrere, efterkommer	3
Uddannelse	Grundskole, gymnasial, erhvervsuddannelse, videregående etc.	6
Egenindkomst, brutto*	0-99.999, 100.000-199.999, 200.000-399.999, 400.000-699.999 og >700.000 kr./år	5
Familieindkomst, brutto*	0-99.999, 100.000-199.999, 200.000-399.999, 400.000-699.999, 700.000-999.999 og >1.000.000 kr./år	6
Antal biler hos personen**	0, 1, 2 og 3+	4
Antal biler i familien**	0, 1, 2 og 3+	4
Arbejdsmarkedstilknæytning	I job, ledig, uden for arbejdsmarkedet	3
Trafikulykke	Inden for de sidste 5 år. Ja/nej	2
Anden ulykke	Inden for de sidste 5 år. Ja/nej	2
Straffelovsforseelse	Inden for de sidste 5 år. Ja/nej	2
Anden forseelse	Inden for de sidste 5 år. Ja/nej	2
Diagnose, psykisk	Inden for de sidste 5 år. Ja/nej	2
Diagnose, fysisk	Inden for de sidste 5 år. Ja/nej	2
Diagnose, alkohol	Inden for de sidste 5 år. Ja/nej	2
Diagnose, andet	Inden for de sidste 5 år. Ja/nej	2

*Efter opregning til 2023-løniveau med lønindeks ILON12 fra Danmarks Statistik

**1 år før valget af alkohol. For personer i den obligatoriske ordning er det dog 3 år, fordi de typisk har været uden kørekort i mindst 3 år.

For uddannelse er der brugt registret UDDA kombineret med Danmarks Statistiks nøgle for hovedkategorier. De første to cifre i koden for hovedkategorier er brugt til følgende opdeling:

- 0 – 19: Grundskole
- 20 – 29: Gymnasie o.l.
- 30 – 39: Erhvervsfaglig
- 40 – 49: Kort videregående

50 – 69: Mellemlang videregående

70 – : Lang videregående

Variablen for arbejdsmarkedstilknytningen er dannet med information fra IDAP. Der er brugt variabler for ledighedsgrad (arledgr_brutto) og antal dage med job i året (pjob_dage) efter følgende nøgle:

Ledighedsgrad > 0 og job-dage = 0: "Ledig"

Ledighedsgrad = 0 og job-dage = 0: "Uden for arbejdsmarkedet"

Øvrige: "I job".

Biladgang omfatter både egne biler, leasede biler og firmabiler. Dvs. der er medtaget de biler, hvor personen optræder som enten bruger eller ejer af bilen i motorregistret. Nogle frakendelser er kombineret med konfiskation af bilen, men det foreligger der ikke data for. Derfor kan nogle kandidater til den obligatoriske ordning godt have mistet – eller afskaffet - bilen op til tre år før kandidaten kan vælge alkolås, derfor er bilrådgigheden tre år før frakendelsen anvendt i analyserne vedrørende den obligatoriske ordning.

Land/by-opdelingen er baseret på en grov opdeling af landets 98 kommuner i landkommuner og bykommuner². Opdelingen øst/vest er sket med Storebælt som grænse.

Ulykkerne er udvalgt ud fra landspatientregistret på følgende vis fra delregistret LPR_ULYK: Trafikulykkerne er alle tilfælde, hvor ulykkeskoden (ulyk4) er lig eua0 eller eua2. Alle øvrige ulykker er karakteriseret som 'Anden ulykke'. LPR_ULYK har ikke data efter 2019, og vi har ikke adgang til ulykkesdata herefter, så der er lavet supplerende regressioner, hvor årene 2021-2023 er udeladt, for at vurdere effekten af ulykker.

Lovovertrædelserne er fastlagt ud fra KRAF (kriminalregister for afgørelser) på følgende måde: Straffelovsovertrædelser: Afgørelseskode (afgerkod, sidste 5 cifre) mindre end 80000. Færdselslovsovertrædelser: Afgørelseskode (sidste 5 cifre) større eller lig med 80000 og mindre eller lig med 82000. Øvrige lovovertrædelser: Afgørelseskode (sidste 5 cifre) større end 82000. For alle tre typer af lovovertrædelser, er de dog fjernet, hvis der er tiltalefrafald eller frikendelser, dvs. hvis afgørelsestypen (afgtyp3) er lig 413, 414, 514 eller større eller lig med 550.³

Sygdomskategorierne er bestemt ud fra landspatientregistret og opdelt efter den internationale ICD-10⁴ kategorisering. De alkoholrelaterede sygdomme er alle de diagnoser, der omhandler alkohol med undtagelse af nogle få, der ikke nødvendigvis indikerer et

² Bykommunerne er: Albertslund, Ballerup, Brøndby, Dragør, Esbjerg, Frederiksberg, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Horsens, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ishøj, Kolding, København, Lyngby-Taarbæk, Odense, Randers, Rødovre, Tårnby, Vallensbæk, Vejle, Aalborg og Aarhus. De øvrige er landkommuner.

³ Koderne for afgørelser og afgørelsestyper kan findes her: <https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Times/kriminalstatistik/afg-afgerkod>.
<https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Times/kriminalstatistik/afg-afgtyp3>

⁴ <https://icd.who.int/browse10/2019/en>

problematisk alkoholforbrug. Det er helt akutte ting som fx alkoholforgiftning. Dermed indgår 67 diagnoser som alkoholrelaterede⁵. Opdelingen af de resterende diagnoser er lavet således: De psykiske diagnoser starter med F, de fysiske diagnoser starter med D til P (undtagen F), og øvrige diagnoser starter med A, B eller R til Z.

De fleste af de forklarende variabler er i regressionerne taget fra året før valget/fravalget af tilslutning til en alkoholordning for at sikre, at kausaliteten ikke kan gå fra valget om tilslutning til de forklarende variabler. Dette er vigtigt, fordi det fx kan være, at fravalg af tilslutning til en alkoholordning medfører, at nogle mister jobbet, går ned i indkomst eller andre lignende effekter. For dem, som vælger ikke at tilslutte sig en alkoholordning, er de forklarende variabler taget fra året før frakendelsen af kørekortet. Undtagelser er de variabler, som ikke eller kun vanskeligt kan ændres pga. valget. Det drejer sig om variablerne alder, køn og oprindelse.

En del af de variabler, der er vist i tabel 4, er korrelerede, dvs. at de varierer sammen eller modsat hinanden. Det drejer sig især om variabler, som logisk hænger sammen, som fx land i Vestdanmark og land i Østdanmark, som har en korrelation på ca. -0,5. Noget tilsvarende gælder egenindkomst versus familieindkomst og egen bil versus familiens biler, som begge har en korrelationskoefficient på ca. 0,7. Par med børn har også typisk flere biler, og personer med en ikke-trafikrelateret ulykke optræder også ofte med en fysisk diagnose. Disse korrelationskoefficienter ligger omkring 0,35. Høj korrelation kan være et problem ved estimationerne, da det kan være vanskeligt at skelne mellem effekten af de korrelerede variabler. Fx kan det (tænkt eksempel) være usikkert, om resultatet af estimationen bliver, at det er børnene i familien eller de mange biler, der får personer med frakendelse til at vælge alkohol. Men generelt er korrelationerne små, og der findes i data observationer med de mere sjældne kombinationer som fx lille egenindkomst og stor familieindkomst. Det betyder, at man i analyserne i nogen grad kan skelne mellem effekterne af de to variabler. Resultatet af de sjældne kombinationer er blot, at standardafvigelsen (usikkerheden) på de estimerede parametre bliver stor, og at variablerne dermed insignifikante. Dette sikrer mod at drage uunderbyggede konklusioner på effekten af disse variabler.

4.6 Forberedelse af data til recidivanalyse

Recidivanalysen er foretaget med udgangspunkt i data fra politiet hhv. "deltagere" og "kandidater" (se afsnit 4.1.1 og 4.1.2) for perioden 2015 til 2022. 2023 er ikke inkluderet, da det er nødvendigt at sammenkæde data vedr. spiritusdomme fra kriminalregistret KRAF, som kun er tilgængelige fra 2015 til 2022.

⁵ Det drejer sig om diagnosekodene e244, e529a, f10, f101, f102, f1024-26, f103, f1030, f1031, f104, f1040, f1041, f105, f1050-56, f106, f107, f1070-75, f108, f109, g312, g312a-e, g621, g721, i426, k292, k70, k700-04, k709, l278a, o354, p043, q860, t500a, x65, x6501, x6510, x6511, x6520, x6521 og z721.

Datasættet består af 2 dele:

1. Personer, der kun har en enkelt spiritusdom mellem 2015 og 2022.
2. Personer, der har 2 eller flere domme mellem 2015 og 2022.

Vi genererer en variabel, der måler antal domme siden seneste dom for tidsintervallerne indenfor 1 år eller i år 4. Som variabel for dato er benyttet afgørelsesdatoen "AFGOER-DATO" i KRAF. Vi har valgt disse tidshorisonter, da de øvrige enten indeholder mindre end 3 gentagelsestilfælde eller for få observationer generelt. For alle personer, der ikke har gentagelsestilfælde i perioden, er deres antal dage den fulde tidshorisont. Dvs. enten 365 eller 1095-1460 dage. Gentagelsestilfælde måles siden seneste dom. Ved tilbagefald i første år efter dommen, vil der for deltagerne i alkolåsordningen være tale om omgåelse af alkolåsen, mens der for kandidaterne vil være tale om kørsel i frakendelsesperioden. Når der ses på tilbagefald i år 4, vil der for deltagerne være tale om tilbagefald efter kørsel med alkolås.

Datasættet er begrænset til deltagere i den frivillige alkolåsordning og kandidater, der ikke har været involveret i en ulykke med personskade, da det diskvalificerer til deltagelse i den obligatoriske alkolåsordning. Da der ikke er adgang til promillen, vil der dog stadig være personer i kandidatgruppen, som på grund af for høj promille ikke er kandidater til den frivillige ordning, men det er det nærmeste, man kan komme på kandidater til den frivillige ordning med de foreliggende oplysninger.

Det følgende er definitionerne for de forskellige tidsperioder:

- 1 år:** Personer, der har modtaget deres første og eneste dom i perioden 2015-2021 samt personer med gentagelsesdomme i perioden 2015-2022, hvor der højst er gået 1 år siden den dom, der førte til frakendelsen og mulighed for tilslutning til den frivillige alkolåsordning.
- 4 år:** Personer, der har modtaget deres første og eneste dom i perioden 2015-2018 samt personer med gentagelsesdomme i perioden 2018-2022, hvor der er gået mellem 3 og 4 år siden den dom, der førte til frakendelsen og muligheden for tilslutning til den frivillige alkolåsordning.

5. Resultater

I det følgende præsenteres resultaterne. Resultaterne er opdelt i to dele. Først præsenteres de deskriptive analyser, der viser, hvor mange af "kandidaterne", der tilslutter sig en af de to alkolåsordninger, og hvordan disse personer adskiller sig fra befolkningen som helhed. Dernæst præsenteres resultaterne fra regressionsmodellerne, der viser, hvordan forskellige socioøkonomiske karakteristika påvirker sandsynligheden for, om "kandidaterne" tilslutter sig en alkolåsordning eller ej. Først præsenteres resultatet af

den samlede analyse, dvs. de analyser hvor betydningen af de sociodemografiske karakteristika estimeres uden skellen til, om tilslutningen vedrører den frivillige eller den obligatoriske alkoholordning. Dernæst præsenteres resultaterne vedrørende tilslutning til hhv. den frivillige og den obligatoriske alkoholordning hver for sig.

5.1 Hvem og hvor mange tilslutter sig en alkoholordning?

I dette afsnit præsenteres en række rent deskriptive resultater. Først præsenteres resultater for, hvor mange af de mulige tilsluttede der tilslutter sig en af de to alkoholordninger. Dernæst præsenteres resultater fra en rent deskriptiv analyse af, om personer, der tilslutter sig og kandidater der ikke tilslutter sig en alkoholordning, adskiller sig fra befolkningen generelt med hensyn til socioøkonomiske karakteristika.

Tabel 5 viser en oversigt over antallet af tilslutninger til de to alkoholordninger samt antallet af kandidater, der skønnes at kunne have tilsluttet sig en alkoholordning i perioden 2015-2023. Her er det valgt at begrænse de potentielle kandidater til personer som ikke har været i ulykke med personskade og ikke har konfunderede sager.

Det fremgår, at der i perioden i alt var mulighed for 8.593 tilslutninger til en alkoholordning. Det fremgår desuden, at der blandt disse i perioden var 782 faktiske tilslutninger til den obligatoriske alkoholordning, 1.266 tilslutninger til den frivillige alkoholordning og 6.545 manglende tilslutninger til en alkoholordning. I perioden var der således i alt 2.048 tilslutninger til en alkoholordning ud af 8.593 mulige. Det kan dog tænkes, at den faktiske tilslutning er en lille smule højere, da det er muligt, at nogle af kandidaterne i de seneste år senere har tilsluttet sig en af de to alkoholordninger.

Tabel 5. Antal tilslutninger o kandidater til en alkoholordning*

År	Tilslutning - Obligatorisk ordning		Tilslutning – Frivillig ordning		Kandidater – uden tilslutning		Kandidater i alt	
2015		0%	8	1%	654	99%	662	100%
2016		0%	29	4%	686	96%	715	100%
2017	3	0%	40	6%	636	94%	679	100%
2018	44	5%	203	22%	658	73%	905	100%
2019	92	10%	164	17%	696	73%	952	100%
2020	147	13%	225	20%	757	67%	1.129	100%
2021	147	14%	185	17%	734	69%	1.066	100%
2022	128	11%	183	16%	868	74%	1.179	100%
2023	221	17%	229	18%	856	66%	1.306	100%
I alt	782	9%	1.266	15%	6.545	76%	8.593	100%

* Tallene er baseret på data fra Politiet.

Med det forbehold ser det ud til, at for den samlede periode (2015-2023) har ca. 24% af mulige kandidater tilsluttet sig enten den frivillige eller den obligatoriske alkoholordning. Efter 2017, hvor alkoholordningen blev justeret til sin nuværende form, ligger den samlede tilslutning på ca. 30%. Lidt mere end halvdelen af de tilsluttede er på den frivillige ordning. Andelen der tilslutter sig den obligatoriske ordning ser ud til at være stigende, mens den for den frivillige ordning er mere varierende.

Ovenstående beregning er baseret på, at ingen personer i uheld med personskade eller konfererede sager er kandidater. Der er jf. tabel 2 tale om 1.401 personer, der har været i uheld med personskade, og nogle af disse kan godt tilslutte sig den obligatoriske ordning, vi ved blot ikke, hvor mange. Hvis disse indregnes som kandidater, stiger kandidatgruppen fra 8.593 til 9.994, og den overordnede tilslutning falder fra 24% til 20%, og for tilslutninger efter 2017 falder den fra 30% til 26%. Hvis man yderligere indregner de 1.745, der ifølge tabel 2 har konfererede sager som kandidater, stiger kandidatgruppen til 11.750, og den samlede tilslutning falder til 17% for hele perioden, og 23% for perioden efter 2017. Det skønnes altså, at tilslutningsprocenten efter 2017 ligger i omegnen af 25-30% med en lille overvægt på den frivillige ordning.

Det er vigtigt at huske på, at data ikke indeholder information om, hvilken ordning kandidaterne var kvalificeret til at tilslutte sig. Det er derfor ikke muligt at sige noget om, hvorvidt andelen af kvalificerede, der vælger at tilslutte sig, er højere for den ene ordning end for den anden.

5.2 Socioøkonomiske faktorerers betydning for tilslutning til en alkoholordning

Tabel 6 præsenterer resultatet af en deskriptiv analyse, der er foretaget med det formål at give en første socioøkonomisk karakteristik af personer, der har tilsluttet sig en alkoholordning og af kandidater, der ikke har tilsluttet sig en alkoholordning. Analysen giver også indblik i, om disse grupper, på det deskriptive niveau, adskiller sig fra befolkningen generelt. Følgende variabler indgår: køn, alder, oprindelse, familietype, indkomst, uddannelse og arbejdsmarkedstilknæthed.

Der er tydeligt store forskelle mellem befolkningen som helhed og de personer, som frakendes kørekort grundet spirituskørsel. Fordelingerne for personer der tilslutter sig enten den frivillige eller den obligatoriske alkoholordning er signifikant forskellige fra fordelingerne i hele befolkningen på 1% signifikansniveau ($p < 0.01$) med et χ^2 -test. Det samme er tilfældet for personer med alkoholrelaterede ubetingede frakendelser, som ikke har tilsluttet sig en alkoholordning ("kandidaterne").

Tabel 6. Socioøkonomiske karakteristika for de forskellige grupper

Andele i 2015-2022/2023*	I frivillig ordning	I obligatorisk ordning	Kandidater	Befolkningen (9% stikprøve)
Kilde til populationen	Politiet	Politiet	Politiet	Danmarks Stati-
Observationer 2015-2023	1.251	778	8.058	410.543
Køn				
Mand	85%	85%	84%	49%
Kvinde	15%	15%	16%	51%
Alder				
0-30	35%	14%	40%	30%
31-45	28%	30%	28%	20%
46-65	33%	50%	27%	31%
66-	4%	6%	5%	19%
Oprindelse				
Dansk	91%	91%	85%	91%
Indvandrer	8%	9%	13%	2%
Efterkommer	2%	0%	3%	6%
Familietype				
Enlig med børn	9%	6%	9%	8%
Enlig uden børn	42%	52%	56%	26%
Par med børn	31%	19%	20%	36%
Par uden børn	18%	24%	14%	31%
Observationer 2015-2022**	1.025	558	7.026	410.543
Årsindkomst i kr. brutto				
0-99999	7%	6%	21%	20%
100000-199999	17%	16%	32%	47%
200000-399999	52%	56%	42%	24%
400000-699999	19%	18%	6%	6%
700000-	4%	4%	1%	3%
Uddannelse				
Erhvervsfaglig	47%	48%	32%	30%
Grundskole	24%	23%	46%	28%
Gymnasie o.l.	8%	5%	7%	8%
Kort videregående	6%	6%	3%	4%
Mellem videregående	10%	10%	5%	15%
Lang videregående	5%	5%	2%	8%
Uoplyst	1%	1%	5%	7%
Arbejdsmarkedstilknytning				
I job	85%	75%	51%	57%
Ledig	5%	7%	10%	3%
Uden for arbejdsmarkedet	10%	17%	38%	40%

*På grund af afrundinger summerer procenterne ikke altid til 100. **Antallet af observationer er lavere for indkomst, uddannelse og arbejdsmarkedstilknytning, da der ikke er data for disse variabler i 2023. Totalerne for personer i frivillig og obligatorisk ordning summerer ikke til totalerne i tabel 1, 2 og 5, da observationer for individer inden for samme år er sorteret fra. Det gælder også totalen for kandidaterne, hvor der yderligere er frasorteret personer, som på et tidspunkt indtræder i en alkoholordning, er < 17 år eller ikke findes i befolkningsregistret.

På baggrund af tallene i tabel 6 kan det opsummeres, at med hensyn til sociodemografiske karakteristika adskiller personer med alkoholrelaterede frakendelser (dvs. både

personer der tilslutter sig den frivillige eller den obligatoriske alkoholordning, samt kandidater, der ikke tilslutter sig en alkoholordning) sig fra befolkningen som helhed på følgende måde:

- Andelen af mænd er større.
- Aldersfordelingen blandt kandidater og personer, der har tilsluttet sig den frivillige ordning, er nogenlunde den samme. Det betyder, at andelen af personer på op til 45 år for disse to grupper er større end i befolkningen generelt, mens andelen over 65 er mindre. For gruppen, der har tilsluttet sig den obligatoriske ordning, er fordelingen lidt anderledes: Personer på op til 35 år og over 65 år er underrepræsenterede, mens personer på 36-65 er overrepræsenterede.
- Indvandrere er overrepræsenterede, efterkommere er underrepræsenterede.
- Andelen af enlige uden børn er større.
- For personer der tilslutter sig den frivillige eller obligatoriske alkoholordning er andelen med mellem og højere indkomst (200000 – 699999 kr.) større. For kandidater er andelen med lavere indkomst (0-199999 kr.) større.
- Der er flere med erhvervsfaglig uddannelse og færre med en mellemlang eller videregående uddannelse. Blandt kandidaterne er andelen med grundskole som uddannelsesbaggrund større.
- For personer, der tilslutter sig den frivillige eller obligatoriske alkoholordning, er andelen der er i job større, mens den er mindre for kandidater.

Opsummerende kan det siges, at ovenstående tyder på, at andelen af mænd og enlige uden børn er højere blandt personer med alkoholrelaterede frakendelser af kørekortet sammenlignet med befolkningen generelt. Det tyder desuden på, at personer der tilslutter sig en alkoholordning har en højere indkomst end kandidater der ikke tilslutter sig og befolkningen generelt. Desuden tyder tallene på, at personer der tilslutter sig en alkoholordning er bedre uddannet end kandidater, der ikke tilslutter sig, men dårligere uddannet end befolkningen generelt. Det er nødvendigt at foretage mere avancerede analyser for at verificere dette. Resultaterne af disse mere avancerede analyser præsenteres i de følgende afsnit.

I det følgende præsenteres resultaterne af fire logistiske regressionsanalyser. Regressionerne er foretaget med det formål at afdække, om forskellige socioøkonomiske karakteristika påvirker sandsynligheden for tilslutning til en alkoholordning. I alle fire analyser er referencegruppen, som sandsynligheden for tilslutning modelleres op imod, personer, der kunne, men ikke har tilsluttet sig en alkohol ordning. Vi udfører i alt fire analyser, hvor vi benytter forskellige grupper for kandidater og alkoholdeltagere. Tabel 7 viser, hvilke grupper, der indgår i hvilken analyse.

Tabel 7 Oversigt over de fire regressionsanalyser

Analyse	Deltagergruppe	Referencegruppe	År	Tabel
Analyse 1	Frivillig og obligatorisk	Kandidater fra politidata inkl. uheld m. personskaade	2015-2023	Tabel 8
Analyse 2*	Frivillig og obligatorisk	Kandidater fra politidata inkl. uheld m. personskaade	2015-2020	Bilagstabel 1
Analyse 3a	Frivillig	Kandidater fra politidata ekskl. Uheld med personskaade	2015-2023	Tabel 9
Analyse 3b	Obligatorisk	Kandidater fra politiet inkl. Uheld m. personskaade	2015-2023	Tabel 9
Analyse 4	Frivillig og obligatorisk	Kandidater fra kriminalregistret, KRAF	2015-2022	Tabel 10

* Inkluderer uheldshistorik for alle personer, og den foreligger kun til og med 2020.

Som det fremgår af tabel 7, er det i analyserne valgt at lade manglende tilslutning til en alkoholordning være referencegruppen og modellere sandsynligheden for at tilslutte sig en alkoholordning som alternativ. I den første analyse skelnes der ikke mellem om personen har tilsluttet sig den frivillige eller den obligatoriske alkoholordning. Analysen viser således, hvordan de forskellige socioøkonomiske karakteristika påvirker sandsynligheden for tilslutning til en af de to alkoholordninger samlet set. Den anden analyse er en variant af den første med tilføjelse af to yderligere variabler: trafikulykker og andre ulykker. Desuden er tidsperioden forskellig. I analyse 3a og 3b skelnes der mellem de to alkoholordninger, hvilket betyder, at analysen viser, om de socioøkonomiske karakteristika påvirker tilslutningen til den frivillige og den obligatoriske alkoholordning forskelligt. I analyse 3a er deltagergruppen deltagere i den frivillige alkoholordning og kandidaterne er kandidater fra politiets data uden spiritustilfælde med personskaade. I analyse 3b er deltagergruppen deltagere i den obligatoriske alkoholordning og kandidaterne er kandidater fra politiets data inklusiv spiritustilfælde med personskaade. Den fjerde analyse er en variation af den første analyse, dog med den forskel at gruppen af kandidater er med udgangspunkt i KRAF-registret og ikke de tilsendte data fra politiet. For yderligere detaljer om data henvises til afsnit 3.

For alle regressioner beskrives resultaterne i form af odds ratio, som angiver, hvor meget større eller mindre sandsynligheden for at tilslutte sig en alkoholordning er, hvis man er i den pågældende kategori i forhold til, hvis man er i referencekategorien. Hvis fx odds ratio for kvinder er 1,2, betyder det, at sandsynligheden for at man tilslutter sig en alkoholordning er 20% større for en kvinde end for en mand, alt andet lige. Mere specifikt betyder det, at hvis alle andre faktorer som fx alder, indkomst, uddannelse osv. er de samme for manden og kvinden er der 20% større sandsynlighed for at personen tilslutter sig en alkoholordning, hvis der er tale om en kvinde, end hvis der er tale om en mand.

5.2.1 Sandsynlighed for tilslutning generelt

I det følgende præsenteres resultaterne for, hvordan de forskellige socioøkonomiske karakteristika påvirker sandsynligheden for tilslutning til en af de to alkoholordninger samlet set (se tabel 8).

Tabel 8. Analyse 1: Socioøkonomiske faktorerers betydning for tilslutning til en alkoholordning - samlet set for årene 2015-2023.

Variabel	Reference	Frivillig eller obligatorisk ordning		
		Parameter	Odds ratio	P-værdi
Køn	Mand	-0,063	0,94	0,440
Alder, 31-45	Alder, 0-30	0,219**	1,24	0,009
Alder, 46-65		0,370**	1,45	0,000
Alder, >65		0,185	1,20	0,241
Efterkommer	Dansk	-0,336**	0,71	0,002
Indvandrer		-0,060	0,94	0,800
Bopæl, by vest	Bopæl, by øst	0,162	1,18	0,125
Bopæl, land vest		0,439**	1,55	0,000
Bopæl, land øst		0,320**	1,38	0,002
Familie, enlig med børn	Familie, enlig uden børn	-0,141	0,87	0,227
Familie, par med børn		0,018	1,02	0,864
Familie, par uden børn		0,148	1,16	0,125
Indkomst, 100000-199999	Indkomst, 0-99999	0,159	1,17	0,256
Indkomst, 200000-399999		0,542**	1,72	0,000
Indkomst, 400000-699999		1,042**	2,83	0,000
Indkomst, >699999		1,315**	3,73	0,000
Familieindk., 100000-199999	Familieindkomst, 0-99999	0,268	1,31	0,191
Familieindk., 200000-399999		0,192	1,21	0,322
Familieindk., 400000-699999		0,335	1,40	0,115
Familieindk., 700000-999999		0,437	1,55	0,063
Familieindkomst, >999999		0,399	1,49	0,119
Antal biler per person, 1	Antal biler person, ingen	-0,054	0,95	0,561
Antal biler per person, 2		0,053	1,05	0,680
Antal biler per person, 3+		0,103	1,11	0,507
Antal biler per familie, 1	Antal biler familie, ingen	0,147	1,16	0,177
Antal biler per familie, 2		0,188	1,21	0,157
Antal biler per familie, 3+		0,180	1,20	0,223
Erhvervsfaglig uddannelse	Grundskole	0,597**	1,82	0,000
Gymnasial uddannelse		0,633**	1,88	0,000
Kort videregående udd.		0,910**	2,48	0,000
Mellem videregående udd.		0,744**	2,10	0,000
Lang videregående udd.		0,911**	2,49	0,000
I gang med uddannelse	Ikke i gang med udd.	0,114	1,12	0,291
I job	Ledig	0,315**	1,37	0,002
Uden for arbejdsmarkedet		-0,560**	0,57	0,000
Straffelovsforseelse 5 år	Ingen straffelovsforseelse	-0,505**	0,60	0,000
Anden forseelse 5 år	Ingen anden forseelse	-0,199**	0,82	0,007
Diagnose, 5 år, psykisk	Ingen psykisk diagnose	-0,285**	0,75	0,004
Diagnose, 5 år, fysisk	Ingen fysisk diagnose	-0,115	0,89	0,140
Diagnose, 5 år, andet	Ingen anden diagnose	-0,004	1,00	0,952
Diagnose, 5 år, alkohol	Ingen alkoholdiagnose	-0,208	0,81	0,089

Note: *: $P < 0,05$, **: $P < 0,01$. Der benyttes robuste standardafvigelses. $N = 9576$, Deltagere = 2003, $AIC = 8646,60$, Mcfaddens $R^2 = 0,128$. Alle variable ud over køn, alder og oprindelse er for året før interventionen eller 5 år op til interventionen. Referencegruppen er baseret på data fra politiet.

Bemærk at observationerne ikke refererer til personer, men til frakendelser, der giver mulighed for at tilslutte sig en alkoholordning. Den samme person kan principielt indgå to eller flere gange, hvis der er tale om flere kvalificerende frakendelser, men i langt de fleste tilfælde optræder de enkelte personer kun én gang. Dog indgår der kun højst én frakendelse per år, og sammen med enkelte manglende data betyder det, at antallet af observationer i regressionerne er lavere end i tabel 5.

Da der indgår ret mange observationer i regressionerne (over 8.000), fokuseres der på de variabler, der er signifikante på 1% niveau (markeret med to stjerner). I punktform kan vi konkludere følgende om den samlede sandsynligheden for tilslutning til en alkoholordning:

- Køn og familief forhold i form af hjemmeboende børn og/eller samlever har ingen eller ringe betydning for tilslutning.
- Bopæl på landet øger sandsynligheden for tilslutning med ca. 50%.
- Alder op til 30 år reducerer sandsynligheden for tilslutning med ca. 20-30%.
- Efterkommere efter indvandrere har ca. 30% lavere sandsynlighed for tilslutning.
- En årlig egenindkomst over 200.000 kr. øger sandsynligheden for tilslutning markant, mens en årlig egenindkomst over 700.000 kr. øger sandsynligheden med en faktor knap fire sammenlignet med årlig egen indkomst under 100.000 kr. Familieindkomst har ingen effekt.
- Biladgang har ingen effekt.
- Højeste gennemførte uddannelse i en eller anden form øger sandsynligheden for tilslutning markant med ca. en faktor to, men det har mindre betydning om uddannelsen er kort eller lang. Igangværende uddannelse har ingen effekt.
- Det øger sandsynligheden for tilslutning med ca. 30%, hvis man er i job i stedet for ledig. Personer uden for arbejdsmarkedet har omtrent 50% lavere sandsynlighed for tilslutning. Der er en del pensionister i denne gruppe.
- Forseelser inden for de seneste fem år (både straffelovsforseelser og øvrige forseelser) sænker sandsynligheden for tilslutning ca. 20–40%. Tidligere trafikforseelser indgår ikke i analysen, da alle kandidater per definition har en trafikforseelse.
- Psykiske diagnoser inden for de seneste fem år reducerer sandsynligheden for tilslutning med ca. en fjerdedel. De øvrige diagnosetyper (herunder alkoholrelaterede) ser ikke ud til at have effekt.

Den næste regression er en variant af den første (se tabel 8) med den ændring, at trafikulykker og øvrige ulykker indgår sammen med de øvrige variabler. Der er kun data til rådighed til og med 2019 for ulykker, men da det er ulykker i de seneste fem år før frakendelsen, der indgår i analysen, kan vi estimere med data til og med 2020 dvs. med

5.637 observationer (se bilagstabel 1). Resultatet af denne regression kan opsummeres som følger:

- Trafikulykke inden for de seneste fem år sænker sandsynligheden for tilslutning med ca. 30%, mens øvrige ulykker sænker den med ca. 25%.

Effekterne fra de øvrige variabler er nogenlunde de samme som i den indledende analyse præsenteret i tabel 8, og de præsenteres derfor ikke yderligere. Det kan dog bemærkes, at da der i den opfølgende analyse som følge af den kortere årrække var færre observationer, var der ligeledes færre signifikante parametre.

5.2.2 Sandsynlighed for tilslutning til den frivillige eller obligatoriske ordning

Som det er fremgået, omfatter ovenstående resultater sandsynligheden for at tilslutte sig en alkolåsordning samlet set uden skelnen til, om tilslutningen vedrører den frivillige eller den obligatoriske alkolåsordning. Baggrunden for at lave denne samlede analyse er, at man ifølge reglerne kun kan være kvalificeret til én af alkolåsordningerne, men at det som følge af manglende information om promille i data ikke har været muligt at opdele kandidatgruppen efter, hvilken alkolåsordning personerne var kvalificeret til at tilmelde sig. Dette svækker i nogen grad pålideligheden af resultaterne, når der i det følgende ses på sandsynligheden for at tilslutte sig hver af de to alkolåsordninger enkeltvis (se nedenfor). Derfor valgte vi indledningsvis at lave en analyse, der så på sandsynligheden for at tilslutte sig samlet set.

I den følgende analyse modelleres sandsynligheden for tilslutning til hhv. den frivillige og den obligatoriske alkolåsordning. Kandidatgruppen er som nævnt uden personer i ulykker med personskade for den frivillige ordning og med personer i ulykker med personskade for den obligatoriske ordning. Resultaterne skal derfor tages med forbehold.

Resultaterne af analyserne præsenteres nedenfor i tabel 9. Efterfølgende opsummeres de vigtigste resultater vedrørende tilslutningen til hver af de to alkolåsordninger enkeltvis. Resultater vedrørende tilslutning til den frivillige alkolåsordning præsenteres først efterfulgt af resultater vedrørende tilslutning til den obligatoriske alkolåsordning.

Tabel 9. Analyse 3a og 3b: Faktorer af betydning for tilslutning til hhv. den frivillige og den obligatoriske alkoholordning for perioden 2015-2023.

Variabel	Reference	Frivillig ordning			Obligatorisk ordning		
		Parameter	Odds ratio	P-værdi	Parameter	Odds ratio	P-værdi
Køn	Mand	0,001	1,00	0,989	-0,259*	0,77	0,036
Alder, 31-45	Alder, 0-30	-0,168	0,84	0,097	0,933**	2,54	0,000
Alder, 46-65		-0,267*	0,77	0,012	1,345**	3,84	0,000
Alder, >65		-0,505*	0,60	0,014	1,211**	3,36	0,000
Efterkommer	Dansk	-0,404**	0,67	0,003	-0,341*	0,71	0,024
Indvandrer		0,131	1,14	0,619	-0,935	0,39	0,120
Bopæl, by vest	Bopæl, by øst	0,105	1,11	0,442	0,291*	1,34	0,047
Bopæl, land vest		0,602**	1,83	0,000	0,313*	1,37	0,022
Bopæl, land øst		0,448**	1,57	0,000	0,194	1,21	0,185
Familie, enlig med børn	Familie, enlig uden børn	0,093	1,10	0,507	-0,453*	0,64	0,022
Familie, par med børn		0,083	1,09	0,523	-0,014	0,99	0,933
Familie, par uden børn		0,098	1,10	0,417	0,267	1,31	0,074
Indkomst, 100000-199999	Indkomst, 0-99999	0,143	1,15	0,395	0,085	1,09	0,745
Indkomst, 200000-399999		0,533**	1,70	0,002	0,620*	1,86	0,016
Indkomst, 400000-699999		1,115**	3,05	0,000	1,007**	2,74	0,001
Indkomst, >699999		1,356**	3,88	0,000	1,416**	4,12	0,001
Familieindk., 100000-199999	Familieindk., 0-99999				0,412	1,51	0,219
Familieindk., 200000-399999		0,229	1,26	0,386			
Familieindk., 400000-699999		0,285	1,33	0,249	0,030	1,03	0,924
Familieindk., 700000-999999		0,407	1,50	0,129	0,151	1,16	0,670
Familieindkomst, >999999		0,645*	1,91	0,027	-0,007	0,99	0,986
Antal biler per person, 1	Antal biler person, ingen	0,685*	1,98	0,028	-0,283	0,75	0,524
Antal biler per person, 2		0,316**	1,37	0,006	-0,555**	0,57	0,000
Antal biler per person, 3+		0,569**	1,77	0,000	-0,676**	0,51	0,001
Antal biler per familie, 1	Antal biler familie, ingen	0,788**	2,20	0,000	-0,764**	0,47	0,003
Antal biler per familie, 2		0,112	1,12	0,428	0,071	1,07	0,669
Antal biler per familie, 3+		0,198	1,22	0,230	0,122	1,13	0,571
Erhvervsfaglig uddannelse	Grundskole	0,254	1,29	0,170	0,170	1,19	0,504
Gymnasial uddannelse		0,599**	1,82	0,000	0,575**	1,78	0,000
Kort videregående udd.		0,634**	1,88	0,000	0,567**	1,76	0,002
Mellem videregående udd.		0,909**	2,48	0,000	0,870**	2,39	0,000
Lang videregående udd.		0,694**	2,00	0,000	0,679**	1,97	0,000
I gang med uddannelse	Ikke i gang med udd.	1,027**	2,79	0,000	0,702**	2,02	0,001
I job	ledig	0,226	1,25	0,078	-0,317	0,73	0,167
Uden for arbejdsmarkedet		0,286*	1,33	0,037	0,332*	1,39	0,019
Straffelovsforsæelse 5 år	Ingen straffelovsforsæelse	-0,610**	0,54	0,000	-0,538**	0,58	0,001
Anden forsæelse 5 år	Ingen anden forsæelse	-0,432**	0,61	0,000	-0,432**	0,65	0,004
Diagnose, 5 år, psykisk	Ingen anden forsæelse	-0,495**	0,71	0,000	-0,020	0,98	0,858
Diagnose, 5 år, fysisk	Ingen psykisk diagnose	-0,348**	0,63	0,001	-0,150	0,86	0,264
Diagnose, 5 år, andet	Ingen fysisk diagnose	-0,454**	0,63	0,001	-0,055	0,95	0,634
Diagnose, 5 år, alkohol	Ingen anden diagnose	-0,072	0,93	0,451	-0,020	0,98	0,820
	Ingen alkoholdiagnose	0,028	1,03	0,699	0,105	1,11	0,468
		-0,819**	0,44	0,000			

Note: *: P-værdier <0,05, **: P-værdier <0,01. Der benyttes robuste standardafvigelses. N_frivillig = 7568, N_obligatorisk = 8338. Frivillige = 1238, obligatoriske = 765, AIC_frivillig = 5772,22, AIC_obligatorisk = 4539,20. Mcfaddens R²_frivillig = 0,157, Mcfaddens R²_obligatorisk = 0,129. Alle variable ud over køn, alder og oprindelse er for året før interventionen eller 5 år op til interventionen.

I det følgende opsummeres de vigtigste resultater. Resultater vedrørende tilslutning til den frivillige alkoholordning præsenteres først og dernæst opsummeres resultaterne vedrørende tilslutningen til den obligatoriske ordning. Opsummeringen vedrører primært forskelle mellem resultater fra nærværende analyse og den samlede analyse (se tabel 8).

Tilslutning til den frivillige alkoholordning:

- Alder og oprindelse har nu ingen betydning.
- Biladgang (egen) øger nu sandsynligheden for tilslutning med ca. 35% ved 1 bil – mere, hvis flere biler.
- Der er nu ingen signifikant forskel på sandsynligheden for at tilslutte sig mellem ledige og personer i job, men personer uden for arbejdsmarkedet har stadig omtrent halv tilslutning
- Ud over de psykiske diagnoser har alkoholrelaterede diagnoser nu også en tydelig effekt på sandsynligheden for tilslutning. Sådanne diagnoser reducerer sandsynligheden med ca. 50 %.

Tilslutning til den obligatoriske alkoholordning:

- Alder under 30 år sænker nu sandsynligheden for tilslutning markant mere. Sandsynligheden reduceres til omkring en tredjedel af sandsynligheden for de ældre aldersgrupper.
- Oprindelse betyder ikke noget
- Bopæl har nu en lidt svagere effekt
- At have egen bil sænker nu tilslutningen til ca. det halve
- Anden forseelse (hverken trafik eller straffelov) har nu ikke længere betydning
- Diagnoser har her ingen effekt, ej heller psykiske.
- Tidligere ulykker ser nu ikke ud til at have en effekt, ej heller trafikulykker

Når bilrådgivning tre år før frakendelsen ikke har effekt i den samlede analyse (tabel 8), dækker det tilsyneladende over, at effekten er positiv for personer, der kan vælge den frivillige ordning, og negativ for kandidater til den obligatoriske ordning. Hvorfor dette mønster kommer frem, har vi ikke fundet en forklaring på.

5.2.3 Sandsynlighed for tilslutning generelt - KRAF

I de ovenstående analyser er kandidatgruppen baseret på data fra Politiet. De omfatter næsten udelukkende personer, der er taget for spirituskørsel i forbindelse med uheld uden personskade, og formentlig mangler gruppen, der bliver taget i Politiets kontroller. I det følgende præsenteres derfor resultatet af en regression, der som i den første regression (se tabel 8) ser på, hvordan forskellige socioøkonomiske karakteristika påvirker sandsynligheden for at tilslutte sig en alkoholordning samlet set. Til forskel fra den første regression, hvor referencegruppen var kandidater identificeret via politidata, er referencegruppen i nærværende regression kandidater, der er identificeret via data fra

Danmarks Statistik. Specifikt er der anvendt data fra Danmarks Statistiks version af kriminalregistret, KRAF, jf. afsnit 3.2. og 3.3. KRAF er et komplet register, der indeholder alle alkoholrelaterede frakendelser uanset evt. øvrige samtidige forseelser, og derfor er der flere i kandidatgruppen, når KRAF anvendes. Konkret er anvendt afgørelseskoderne for frakendelser UA, VN og VO. Dermed bliver kandidatgruppen noget større end før – dvs. lidt mere end 16.000 personer jf. afsnit 3.3. Da KRAF ikke endnu foreligger med data for 2023, er estimationsperioden nu 2015-2022. Resultaterne af regressionen fremgår af tabel 10.

Tabel 10. Analyse 4: Socioøkonomiske faktorerers betydning for tilslutningen til en alkoholordning - samlet set for årene 2015-2022.

Variabel	Reference	Frivillig eller obligatorisk ordning		
		Parameter	Odds ratio	P-værdi
Køn	Mand	-0,107	0,90	0,201
Alder, 31-45	Alder, 0-30	-0,159	0,85	0,063
Alder, 46-65		-0,191*	0,83	0,029
Alder, >65		-0,404*	0,67	0,014
Efterkommer	Dansk	-0,323**	0,72	0,002
Indvandrer		-0,147	0,86	0,582
Bopæl, by vest	Bopæl, by øst	0,353**	1,42	0,001
Bopæl, land vest		0,618**	1,85	0,000
Bopæl, land øst		0,381**	1,46	0,000
Familie, enlig med børn	Familie, enlig uden børn	-0,073	0,93	0,536
Familie, par med børn		0,060	1,06	0,568
Familie, par uden børn		0,165	1,18	0,090
Indkomst, 100000-199999	Indkomst, 0-99999	0,281	1,32	0,060
Indkomst, 200000-399999		0,572**	1,77	0,000
Indkomst, 400000-699999		1,127**	3,09	0,000
Indkomst, >699999		1,234**	3,44	0,000
Familieindk., 100000-199999	Familieindkomst, 0-99999	0,287	1,33	0,199
Familieindk., 200000-399999		0,285	1,33	0,178
Familieindk., 400000-699999		0,366	1,44	0,105
Familieindk., 700000-999999		0,538*	1,71	0,031
Familieindkomst, >999999		0,605*	1,83	0,022
Antal biler per person, 1	Antal biler person, ingen	-0,060	0,94	0,535
Antal biler per person, 2		-0,053	0,95	0,676
Antal biler per person, 3+		0,021	1,02	0,896
Antal biler per familie, 1	Antal biler familie, ingen	0,010	1,01	0,929
Antal biler per familie, 2		0,175	1,19	0,209
Antal biler per familie, 3+		0,337*	1,40	0,036
Erhvervsfaglig uddannelse	Grundskole	0,515**	1,67	0,000
Gymnasial uddannelse		0,526**	1,69	0,000
Kort videregående udd.		0,930**	2,53	0,000
Mellem videregående udd.		0,678**	1,97	0,000
Lang videregående udd.		0,979**	2,66	0,000
I gang med uddannelse	Ikke i gang med udd.	0,177	1,19	0,107
I job	ledig	0,337**	1,40	0,001
Uden for arbejdsmarkedet		-0,395**	0,67	0,001
Straffelovsforsælse 5 år	Ingen straffelovsforsælse	-0,541**	0,58	0,000
Anden forsælse 5 år	Ingen anden forsælse	-0,281**	0,76	0,000
Diagnose, 5 år, psykisk	Ingen psykisk diagnose	-0,115	0,89	0,273
Diagnose, 5 år, fysisk	Ingen fysisk diagnose	0,082	1,09	0,289
Diagnose, 5 år, andet	Ingen anden diagnose	-0,039	0,96	0,520
Diagnose, 5 år, alkohol	Ingen alkoholdiagnose	-0,474**	0,62	0,000

Note: *: P-værdier <0,05, **: P-værdier <0,01. Der benyttes robuste standardafvigelser. N = 18.119. Deltagere = 1.563. AIC = 9754,80. Mcfadens R² = 0,092. Alle variable ud over køn, alder og oprindelse er for året før interventionen eller 5 år op til interventionen. Referencegruppe baseret på data fra Danmarks Statistik.

Resultaterne baseret på KRAF ligner meget resultaterne fra tabel 8 som er baseret på Politiets data for kandidatgruppen. Det er dog værd at bemærke at:

- Alder betyder nu mindre, og nu er fortegnet vendt, så de yngste har størst sandsynlighed for tilslutning.
- Bopæl i by i Vestdanmark øger nu sandsynligheden for tilslutning ift. Østdanmark.
- Psykisk diagnose har nu ingen betydning, mens alkoholrelateret diagnose sænker sandsynligheden for tilslutning.

Disse forskelle tyder på, at resultaterne på disse områder er noget usikre. Da øvrige resultater går igen med brug af KRAF, må de betragtes som mere sikre.

Der er også foretaget regressioner på baggrund af KRAF separat for deltagere i den frivillige og den obligatoriske alkoholordning og inklusive ulykker (2015-2020) parallelt til analyserne i tabel 9 og bilagstabellen, og resultaterne ligner generelt de resultater som fremgår ovenfor. Resultaterne ser dermed ikke ud til at være stærkt påvirket af det forhold, at der måske mangler alkoholrelaterede frakendelser som følge af kontroller i data fra politiet. Disse resultater præsenteres ikke her.

5.3 Recidivanalyse

Indledningsvis skal det nævnes, at det på det foreliggende grundlag er meget vanskeligt at vurdere alkoholordningernes effekt på recidiv dvs. ordningernes effekt på tilbagefald. Grundene til dette uddybes i det følgende.

For den obligatoriske alkoholordning er antallet af år, det er muligt at inddrage i vurderingen, for lille. De første deltagere i den obligatoriske ordning, der er registreret, fik deres dom i 2017, og der foreligger kun data for nye domme frem til 2022. Ordningen indebærer (mindst) 3 års frakendelse efterfulgt af to år med kørsel med alkohol. Da der i analysen kun er mulighed for at se på tilbagefald frem til 2022, er der derfor ingen mulighed for at vurdere forekomsten af recidiv efter alkoholperiodens udløb for den obligatoriske alkoholordning.

For den frivillige alkoholordning, som begyndte i 2015, er muligheden for at vurdere alkoholordningens effekt på recidiv en anelse bedre, men stadig langt fra optimal. Vi har valgt at se på recidiv hhv. 1 år og fire år efter frakendelsen, dvs. hhv. i alkoholperioden og efter afslutning af alkoholperioden (se tabel 11).

Ud af de 840 personer, der fik en dom i perioden 2015-2021, og som har valgt at tilslutte sig den frivillige alkoholordning, er der tre personer (0,4%), der har modtaget en ny dom året efter den oprindelige dom. Der er altså tale om tilbagefald i alkoholperioden.

For at vurdere effekten af deltagelse i alkoholordningen på recidiv efter deltagelse er afsluttet skal man se på tilbagefald ca. fire år eller mere efter den oprindelige dom. Det betyder, at det kun er de 278 personer, der fik deres frakendelse i perioden 2015-2018, der kan indgå i analysen. Ud af disse er der mindre end tre personer, der får tilbagefald fire år efter den første dom. Generelt er tilbagefaldsprocenten altså under 1%. Der er dog tale om meget små tal, og resultatet er derfor forbundet med stor usikkerhed.

Tabel 11: Recidiv i domme for spirituskørsel opgjort i antal og procent

Tidshorisont	Gruppe	Deltagere		Kandidater	
		Antal	%	Antal	%
1 år efter dom	Tilbagefald	3	0,4%	135	2,7%
	Ingen tilbagefald	837	99,6%	4900	97,3%
	Total	840	100%	5035	100%
4 år efter dom	Tilbagefald	<3	<1,1%	128	4,7%
	Ingen tilbagefald		>98,9%	2611	95,3%
	Total	278	100%	2739	100%

Sammenligner man tilbagefaldet blandt deltagere i den frivillige ordning og kandidater, ser man, at tilbagefaldet er betydelig større blandt kandidater end blandt deltagere, både 1 år efter første dom (ca. 6 gange større) og 4 år efter første dom (ca. 4 gange større). Det er dog vigtigt at huske på, at tallene er forbundet med stor usikkerhed pga. små tal.

5.4 Begrænsninger i analyserne

5.4.1 Tilslutning til den frivillige og den obligatorisk alkoholordning

Det er en væsentlig begrænsning ved analysen af tilslutningen til alkoholordningerne, at vi ikke kan opdele gruppen af kandidater efter, hvilken ordning de er kandidater til. Dermed har vi i kandidatgruppen ved analysen af tilslutning til den frivillige ordning en stor gruppe af personer, som ikke kan tilslutte sig den frivillige ordning men kun den obligatoriske, og tilsvarende for kandidatgruppen ved analysen af valget af den obligatoriske ordning. De to kandidatgrupper er sandsynligvis ret forskellige på en række punkter, men det er ikke muligt at identificere sådanne forskelle. Af samme grund er det desværre ikke muligt at vurdere, om tilslutningen til en ene ordning er større end tilslutningen til den anden.

5.4.2 Forbehold i recidivanalysen

Pga. de små tal og den begrænsede tidsperiode er det for nuværende reelt ikke muligt med sikkerhed at konkludere, hvilken effekt tilslutning til en alkoholordning har på reci-

div, og resultaterne skal derfor tages med forbehold. Den korte tidsperiode siden ordningernes start medfører, at antallet af deltagere, der kan inddrages i recidivanalysen, er yderst begrænset, hvilket medfører stor usikkerhed på tallene. Ligeledes er det vigtigt at være opmærksom på, at det er uvist, hvilken af de to ordninger som "kandidaterne" var kandidater til. Det medfører, at sammenligningen mellem tilbagefald blandt deltagere og kandidater i relation til den frivillige ordning er forbundet med stor usikkerhed.

6 Opsummering af resultaterne

Det skønnes, at der i perioden 2015-2023 i alt var mulighed for 8.593 tilslutninger til en alkoholordning. Blandt disse var der i perioden i alt 2.048 faktiske tilslutninger, heraf 782 til den obligatoriske alkoholordning, 1.266 tilslutninger til den frivillige og 6.545, der ikke tilsluttede sig. I perioden var der dermed ca. 24% af dem der kunne tilslutte sig en alkoholordning, der tilsluttede sig. Det kan dog tænkes, at den faktiske tilslutning er en lille smule højere, idet det er muligt, at nogle af de seneste års kandidater, senere har tilsluttet sig en af de to alkoholordninger. Dette skøn er dog baseret på, at ingen personer i uheld med personskade eller konfererede sager er kandidater. Hvis de inkluderes, stiger antallet af mulige tilslutninger til 11.750, og dermed falder tilslutningsraten til ca. 17%.

Betrakter man kun perioden efter 2017, hvor alkoholordningen blev justeret til sin nuværende form, ligger den samlede tilslutning på ca. 30%, når personer i uheld med personskade og konfererede sager ikke tages med i kandidatgruppen, og ca. 23%, hvis de medregnes. Lidt mere end halvdelen af de tilsluttede er på den frivillige ordning. Det skønnes altså, at tilslutningsprocenten efter 2017 ligger i omegnen af 25-30% med en lille overvægt af personer tilsluttet den frivillige alkoholordning. Andelen der tilslutter sig den obligatoriske ordning ser ud til at være stigende, mens den for den frivillige ordning er mere varierende. Da vi ikke ved, hvilken ordning den enkelte var kandidat til, kan vi dog ikke sige noget om, om tilslutningen blandt de relevante kandidater er højere for den ene ordning end den anden, eller stiger mere for den ene ordning end for den anden.

Med hensyn til om personer der tilslutter sig en alkoholordning har en særlig socioøkonomisk profil, samt om der er visse socioøkonomiske karakteristika der øger (eller reducerer) sandsynligheden for at tilslutte sig en alkoholordning, viser analysen, at følgende socioøkonomiske karakteristika øger sandsynligheden for tilslutning til en alkoholordning:

- Egen bruttoindkomst over 200.000 kr. per år og stigende med indkomsten (+ 100-400%)
- Bopæl i landkommuner (+ 30-50%)
- Uddannelse højere end grundskole (+ ca. 100%)
- At være i job versus ledig (+ ca. 35%)
- At være ledig versus uden for arbejdsmarkedet (+ ca. 75%)
- Fravær af straffelovsforseelse (+ ca. 50%)

Disse resultater fremgår uanset valg af kandidatgruppe og uanset, om der ses på sandsynligheden for tilslutning under ét (uden skelnen til, om tilslutningen vedrører den fri-

villige eller den obligatoriske alkoholordning), eller om der ses på tilslutning til den frivillige ordning og den obligatoriske ordning hver for sig. Det skal bemærkes, at der i analyserne tages højde for samvariation mellem faktorerne, så resultaterne kan fortolkes som "alt andet lige". Når fx indkomst har en effekt, så betyder det altså, at personer med samme uddannelse, samme arbejdsmarkedstilknytning, samme familieforhold osv., men med et højere indkomstniveau, har en øget sandsynlighed for at tilslutte sig en alkoholordning. Det er således ikke blot fordi kandidater, der tilslutter sig en alkoholordning, har høj uddannelse og er på arbejdsmarkedet og også har højere indkomst. Indkomsten har en effekt på sandsynligheden for at tilslutte sig en alkoholordning i sig selv.

Specifikt for tilslutning til den frivillige alkoholordning ser det desuden ud til, at fravær af "anden forseelse" (ikke trafik- eller straffelovsforseelse) og fravær af psykiske/alkoholrelaterede diagnoser øger sandsynligheden for tilslutning. Alkoholrelaterede diagnoser reducerer her sandsynligheden for tilslutning med ca. 50 %. Det kan dels skyldes, at kandidater til den frivillige ordning skal screenes for misbrug for at få lov til at deltage, hvilket måske afholder nogen for at søge. Det ser også ud til, at det at have været involveret i en trafikulykke inden for fem år op til frakendelsen sænker sandsynligheden for tilslutning til den frivillige ordning med ca. en tredjedel.

Specifikt for den obligatoriske alkoholordning ser det desuden ud til at være en effekt af alder, selv når der er kontrolleret for indkomst, uddannelse etc. Alder under 30 sænker tilslutningen med omkring en tredjedel i forhold til de ældre aldersklasser, men effekten kan ikke genfindes i alle analysevarianterne, så den er usikker.

I forhold til recidivanalysen, skal resultaterne tolkes med forsigtighed grundet den korte tidsperiode og det lave antal tilbagefald blandt personer, der har tilsluttet sig en alkoholordning. For den obligatoriske ordning er det for nuværende med det tilgængelige datagrundlag ikke muligt at vurdere, hvilken effekt deltagelse har på forekomsten af recidiv. For den frivillige ordning derimod tyder analysen på, at der er en tendens til, at personer, der tilslutter sig ordningen har en lavere forekomst af recidiv, end kandidater der ikke tilslutter sig. Mere specifikt viser analysen, at hvis man sammenligner tilbagefaldet blandt deltagere i den frivillige ordning og kandidater, ser man, at tilbagefaldet er betydelig større blandt kandidater end blandt deltagere, både 1 år efter første dom (ca. 6 gange større) og 4 år efter første dom (ca. 4 gange større). Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at effekten kan være påvirket af selvselektion, usikkerhed pga. små tal samt, at nogle kandidater muligvis var kvalificeret til den obligatoriske og ikke den frivillige alkoholordning.

7 Bilag

Bilagstabel 1. Analyse 2: Sandsynlighed for tilslutning til frivillig eller obligatorisk ordning blandt personer med ubetingede, alkoholrelaterede frakendelser (inklusive ulykker) for 2015-2020.

Variabel	Reference	Frivillig eller obligatorisk ordning		
		Parameter	Odds ratio	P-værdi
Køn	Mand	-0,109	0,90	0,356
Alder, 31-45	Alder, 0-30	0,201	1,22	0,102
Alder, 46-65		0,318*	1,37	0,012
Alder, >65		0,306	1,36	0,184
Efterkommer	Dansk	-0,216	0,81	0,203
Indvandrer		-0,212	0,81	0,593
Bopæl, by vest	Bopæl, by øst	0,682**	1,98	0,000
Bopæl, land vest		0,899**	2,46	0,000
Bopæl, land øst		0,685**	1,98	0,000
Familie, enlig med børn	Familie, enlig uden børn	-0,144	0,87	0,386
Familie, par med børn		0,002	1,00	0,987
Familie, par uden børn		0,193	1,21	0,163
Indkomst, 100000-199999	Indkomst, 0-99999	0,236	1,27	0,220
Indkomst, 200000-399999		0,424*	1,53	0,032
Indkomst, 400000-699999		0,926**	2,52	0,000
Indkomst, >699999		1,148**	3,15	0,002
Familieindk., 100000-199999	Familieindkomst, 0-99999	0,351	1,42	0,249
Familieindk., 200000-399999		0,494	1,64	0,086
Familieindk., 400000-699999		0,587	1,80	0,057
Familieindk., 700000-999999		0,893**	2,44	0,009
Familieindkomst, >999999		0,869*	2,38	0,020
Antal biler per person, 1	Antal biler person, ingen	-0,140	0,87	0,292
Antal biler per person, 2		-0,041	0,96	0,818
Antal biler per person, 3+		0,119	1,13	0,578
Antal biler per familie, 1	Antal biler familie, ingen	0,329*	1,39	0,039
Antal biler per familie, 2		0,334	1,40	0,080
Antal biler per familie, 3+		0,393	1,48	0,061
Erhvervsfaglig uddannelse	Grundskole	0,574**	1,78	0,000
Gymnasial uddannelse		0,781**	2,18	0,000
Kort videregående udd.		1,102**	3,01	0,000
Mellem videregående udd.		0,868**	2,38	0,000
Lang videregående udd.		0,770**	2,16	0,002
I gang med uddannelse	Ikke i gang med udd.	-0,045	0,96	0,774
I job	I ledig	0,219	1,24	0,119
Uden for arbejdsmarkedet		-0,665**	0,51	0,000
Trafikulykke 5 år	Ingen trafikulykke	-0,356**	0,70	0,005
Anden ulykke 5 år	Ingen anden ulykke	-0,297**	0,74	0,002
Straffelovsforsæelse 5 år	Ingen straffelovsforsæelse	-0,515**	0,60	0,000
Anden forsæelse 5 år	Ingen anden forsæelse	-0,205	0,81	0,060
Diagnose, 5 år, psykisk	Ingen psykisk diagnose	-0,210	0,81	0,159
Diagnose, 5 år, fysisk	Ingen fysisk diagnose	0,118	1,13	0,351
Diagnose, 5 år, andet	Ingen anden diagnose	-0,009	0,99	0,913
Diagnose, 5 år, alkohol	Ingen alkoholdiagnose	-0,190	0,83	0,283

Note: *: P-værdier <0,05, **: P-værdier <0,01. Der benyttes robuste standardafvigelse. N = 5626, Deltagere = 928. AIC = 4355,48. Mcfaddens R² = 0,153. Alle variable ud over køn, alder og oprindelse er for året før interventionen eller 5 år op til interventionen.